

Acht-en-dertig konstige zinnebeelden, met dichtkundige uitleggingen verrykt

<https://hdl.handle.net/1874/31750>

900

ACHT- EN- DERTIG
K O N S T I G E
ZINNEBEELDEN:

met Dichtkundige

U I T L E G G I N G E N

Verrykt , door

EEN LIEFHEDDER DER NEDERDUITSCHÉ POËZY.

t'AMSTERDAM,

By BERNARDUS MOURIK, Boekverkooper in de Nes,
tusschen de Heremyten- en Naarder Steegen. 1737.

Handwritten:
Koninklijke
Bijzondere
Bibliothek
Utrecht

Aan den Bescheiden

L E Z E R.

Gy die door edle zucht gedreven,
Uit alle ding iets nuttigs trekt,
En hun verborgenheit ontdekt,
Om ware wysheit na te streven;
Aan u wyde ik myn arbeid,
Geschikt naar keurige Tafelen,
Die elk om 't meest onze oogen strelen,
Daar my den Konstenaar geleid,
En leert naar nut en stichting dingen,
Door heilige bespiegelingen.

Ik volg dien groten Man op 't spoor,
(Beschenen door zyn heldre stralen)
Al kan myn werk by 't zyn' niet halen:
'k Poog evenwel de Deugt u voor
Te stellen en haar te verheffen,
Daar zy vol eere en Majesteit,
Een zoet en lieflyk licht verspreid;
Kon ik haar niet behoorlyk treffen
Met myn Penseel, gy ziet nochtans
Een schemering van haren glans.

De schone Zedekunst te pryzen ,
Is 't oogmerk van myn Poëzy ,
Zy zet ons vreugt en voordeel by :
Wel waardig dat m' op duizend wyzen
Haar lof verheffe , en ons gemoed
Bedwinge om tot haar dienst te leven ,
En volgens haar gelei te streven ,
Naar 't best en onvergangaar goed ;
Waar van we in alles iets ontdekken ,
Indien wy slechts onze aandacht wekken ,

Om met de nyvre en noeste By ,
Uit allerhande zoort van bladren ,
Een malschen honig te vergadren ;
Wie zulk een voorbeeld volgt met my ,
Zal steeds iets nuttigs kunnen halen
Uit alles wat zyn oog ontmoet ,
En met een geestverquikkend zoet ,
Zyn arbeid ryklyk zien betalen ,
Door Wysheit , die hy saam vergaard ,
Veel meer dan 's werelds rykdom waard.

Dus.

Dus plag men al van onds te leren,
Door fabelen en Beeldenspraak,
En 't nut te paren met vermaak,
Om Deugt en Wysheit te vermeren.
Ontfang dan gunstig myn Gedicht,
Beschouw 't met toegenegene oogen,
O LEZER! dat myn zwak vermogen,
Uwe aandacht met zyn Zangstof sticht!
De Deugt, de schone Deugt te pryzen,
Is 't doelwit van myn onderwyzen!

't Is Menschlyk dat men somtyds dwaalt;
'k Wil voor myn feilen of gebreken
Niet pleiten, maar verschoning smeken,
Om dat ons oordeel dikwils faalt;
Doch 'k poog al dwalende te leren:
Bescheidenheit geeft licht wat toe:
Houd dan een klene feil ten goe;
O LEZER! 't zal myn vlyt vermêren,
Om langs de moeyelyke baan
Der edle Dichtkonst voort te gaan.

AAN DE BEMINNAARS

Der

Nederduytsche Poëzy , op de 38 kunstige

Z I N N E B E E L D E N ,

In Dichtmaat uytgebreyd.

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

Ziet hier de Deugd vertoont in kunstige Taf'reelen;
Zo cierlyk opgetooyt , van alle smetten vry;
Door 't geestig breyn verrykt met zuyv're Poëzy,
Die door haar maatgezang weet hart en oor te streelen.

Wien zou die zoete klank en melody verveelen!
Wat sferveling schatte ooit haar waarde naar waardy?
Die dierbre Hemelgaaf streeft alle kunst voorby,
Daar zy het Godlyk kan op Eng'len toonen kweelen.

Hier toont zy elk ten nutt' , haar kracht uyt milde gunst,
Terwyl zy 't keurig oog laat weyden in de kunst,
Vol zedelessen, ryk van Zielbespiegelingen;

Waar door zy hart en ziel verheugt ten hemel trekt,
En 't fluymereud gemoed tot zyne pligten wekt,
Om na een groter staat, een eeuwig heyl te dingen.

JAN BRAK.

O P D E

A C H T - E N - D E R T I G

KONSTIGE ZINNEBEELDEN,

Met DICHTKUNDIGE UITLEGGINGEN verrykt.

Wanneer de Zon, de vreugt van 's Hemels trans,
Na malschen dauw en milde regendroppen,
Het velt bestroyt met haren gouden glans:
De kleur en geur der zwangre bloemeknoppen
Te voorschyn brengt, zoo ryst de Honigby,
Verluffigt door het aangename weder,
Ter vlucht al brommende uyt haar korf, en zy
Zet zich vernoegt by dezen disch ter neder;
Aleer de tydt, voor wien de schoonheit bukt,
De bloemen schent en van haar stelen rukt.

Haar grage lust weet d'allerbeste sappen,
Den wensch der smaak, het hart versterkent zoet,
De honig uyt der bloemen kruin te tappen,
Tot onderhoud voor zich, den overvloet
Wort van den mensch vergadert tot zyn voordeel,
Men pryft met recht de Honigby, men bouwt
Op dezen gront geen onbezonnen oordeel,
Dat hy, die steeds zyn zinnen bezig houdt
In nut en vrucht te zoeken, en te wyzen,
In zyn beleit en arbeid is te pryzen.

De Hemel, die de gangen der Natuur
Begunstigt, gaf den mensch het Licht der Reden
Op 's levens weg, beplant met zoet en zuur,
Op dat hy met bedachtsaamheit zou treden,
En trachten uyt al't zienelyk een schat
Van wysheit voor zyn ziele te vergaren:
Van wysheit, daar geloutert gout, of wat
Noch ryker zy, niet by is te evenaren
Van wysheit, die het dwalend hart bestiert,
En 's Hemels last voor 's menschen lusten viert.

De konst, gewoon iets leerzaams uit te beelden,
Bezaaide een velt met bloemen, ryk van kleur:
O Broeder! die uw geest en zinnen streelden,
Uw Zangster rook dien lieffelyken geur:
Zy heeft 'er 't zoet der stichting uytgezogen,
Door hare konst den konstenaar geëert;
Zy treft haar doel, het einde van haar pogen,
Als zy den geest vermaakt en tevens leert;
Gelukt het haar, het zal uwe yver wekken,
Tot hoger toon zult gy uw snaren rekken.

Uwe Eersteling treedt thans ter werelt in;
Ik offer haar van harten dezen zegen,
Wek 's Lezers lust, win door uw zin haar zin,
Leergierigheit zy tot u raadt genegen:
Beweeg en buig de driften van de jeugt,
Die weiden in des werelts ydelheden,
Zoetvoerig tot voorzigtigheit en Deugt,
De Voedsters van de ware Rust en Vreden.
Gaat, Lezer, met dien wensch, uw vlyt gepaart,
Noit zegge ik, best was zulk een werk gespaart.

ACHT-

А В Т С И О Х

Е

А Ч Т Е Н Д Е Р Т И Г

К О Н С Т И Г Е

З И Н Н Е Б Е Е Л Д Е Н .

'T RECHT DE GRONDZUIL VAN ALLES.

Gerechtigheit hoe heerlyk is uw wezen,
 Hoe hemelfch blinkt uw heilig aangezicht!
 Hoe doet uw zwaart d'onvrome schrikken, vrezén,
 Wanneer gy houd uw Goddelyk gericht!
 En als uw fchaal de werken der Godtloosheit,
 Te ligt bevind, hoe zwaar is uwe wraak!
 By u was noit een fchuilplaats voor de boosheit:
 Gy ftraft het quaadt naar zyn verdienfte vaak.
 O! zalig zy die u ten Leidsvrouw kiezen,
 En doen al wat uw heiligen wil gebiedt!
 Zy zullen noit het loon der Deugt verliezen:
 Dewyl uw oog naar geen personen ziet,
 Noch gy uw handt laat vullen met gefchenken,
 Om valfchelyk te buigen 't heilig Recht,
 En d'eer van den onfchuldige te krenken,
 Als moetwil en godtloosheit hem bevecht.
 Geen Vorft kan oit zyn Ryksftoel vaster zetten,
 Dan als hy u ten grontzuil van zyn' ftaat
 Verkieft, en u 't handthaven van de wetten
 Beveelt, wier zorg gy nimmer varen laat:
 Hy zal de gunft der onderdanen winnen,
 Die wel te vreên in zyne Heerschappy,
 Zich veilig zien van buiten en van binnen,
 Voor flaaffchen dienft en vuile tyranny.

IUSTITIA CERTISSIMUM HUMANARUM RERUM PRAESIDIUM.

Praesidium, columnen, certissimaque ancora rerum,

Fas est: nec mundum jura perire sinunt.

'T RECHT DE GROND ZUIL VAN ALLES.

't Recht doet de wereld staande blyven :

Doet Vorsten heerschappy beklyven .

I I.

GODTSDIENST DE GRONDZUIL VAN 'T LAND.

O steun des Lands! o onbevleete Maagt!
 Die 't helder Licht der Waarheit in u draagt:
 O Godtsdienst, die van Hemelsche geboorte,
 Voor ons ontsluit de deur der Hemelpoorte,
 En leert ons met ons sterffelyk gezicht,
 Te dringen tot in 't onnaspeurlyk Licht.
 Gy leert ons door de wolken hene rennen:
 Gy leert ons Godt en zyne Wegen kennen,
 En hoe den mensch met eerbied en ontzagh
 Hem vrezen moet en dienen nacht en dagh;
 Gy stelt al zyn volmaaktheên voor onze oogen,
 En eischt van ons dat wy met yver pogen,
 Om ook volmaakt te worden zonder smet,
 En al ons werk te richten naar zyn Wet:
 Op dat wy zyn genade en gunst erlangen;
 En zoo ons hart noch met het quade omvangen,
 Zich schuldig kent aan schennis van zyne eer,
 Belooft gy ons Vergeving. O! hoe teer
 Weet ge ons den Weg der Zaligheid te wyzen!
 Wat heil zien we al uit uwe werken ryzen!
 Gelukkig Land, daar gy bevestigt staat,
 En mede een stem moogt hebben in den raad!
 Godt zal 'er steeds met zyn genade wonen,
 En al haar doen met heil en welvaart kronen.

RELIGIO PUBLICAE SALUTIS PRAESIDIUM.

Gens felix, justos coelo quae solvit honores;

Nititur hoc fulero publica tuta salus.

GODS DIENST DE GROND ZUIL VAN'T LAND.

Nooit zag men 't land in puin gedoken.

Daar de altaar vuuren stadig smooken.

I I I.

IN ALLES IS DE EVENAAR TE HOUDEN.

Wil iemand hier in ruste en vrede leven,
 Hy poog' naar recht een ieder 't zyn' te geven:
 Hy maak' dat zyne schaal het gaat hoe 't gaat,
 In evenwicht blyve en noit overlaat.
 Ons oordeel doe uit Liefde alleen niets roemen,
 Noch doe door haat en wraakzucht iemant doemen.
 Gerechtigheit richt noit door Zelfbelang:
 Maar oordeelt recht naar Waarheit en geen dwang.
 't Is quaadt zoo wy den ryken slechts beschermen,
 En doemen onverhoort onschuldige armen;
 Wie recht wil doen, lette eerst op ieders zaak,
 Eer hy zich zelfs aan misdaân schuldig maak.
 De Godtheit schiept genoeg in ons pogen,
 Zoo wy alleen niet aanzien 't geen voor d'oogen
 Zich schoonst vertoont: maar dringen tot in 't pit
 Der dingen heen, dan treffen wy haar wit.
 Zy gaf haar Wet ten voorschrift, om den goeden
 Naar dat gebodt, voor boosheit te behoeden,
 En 't quaadt dat steeds gaat in Godtloosheit voort,
 Te teuglen en te straffen zoo 't behoort.
 Indien wy ons naar haar bevelen quyten,
 Dan zal ons ons geweten noit verwyten,
 Dat onrecht of Godtloosheit in ons woont:
 Maar eindlyk word ons werk door Godt gekroont.

SUUM CUIQUE TRIBUE.

Aequum, cerne, levi momento distat iniquo:

Ad leges aequi dirigat omne manus.

IN ALLES IS D'EVENAAR TE HOUDEN.

Die mensch heeft wis't gerustste leeven,

Die elk naar recht het zyn kan geeven.

I V.

GELYKE MAGT GELYK RECHT.

Onnofelheit, wat poogtge uw Recht te vinden,
 Dat zoekt gy te vergeefs op d'Aard!
 Den wreden Wolf mag 't Schaapje vry verflinden,
 Daar Onschuld geen verfhoning baart,
 Noch wettige bewyzen mogen gelden,
 Door overwigt van Magt en ftaat:
 Die over al de Wet aan Reden felden,
 En houden flegts met Hoogmoedt raadt.
 Het baat u niet aan fiere Dwingelanden,
 Te tonen dat ge onfchuldig zyt:
 Zy rukken 't Recht de Weegfchaal uit de handen,
 En gy verliest met haar den frydt:
 Zy zullen met het ftale zwaart befliffen,
 Wat Recht of Onrecht wezen mag,
 En wreken zich op die 't vermogen miffen
 Om af te keren hun gezagh.
 Wien poogt gy dan naar Rechten te overtuigen,
 O Magteloze! om haar gewelt
 Te weren? gy zult eindlyk moeten buigen:
 Haar Recht wint met haar grootheit velt.
 Een' Arent doet al 't klein gevogelt' vluchten,
 Zoo gaat het by Tirannen mee;
 Den zwakken arm moet voor een' fterken duchten,
 Alfchoon hy nu noch oit misdeê.

AEQUALE JUS, AEQUALIS POTESTAS.

Aequo jure valet quaevis aequata potestas:

Hocque minus juris, quo minor ensis, erit.

GELYKE MAGT, GELYK RECHT.

Gelyk van magt, gelyk van deegen,

Heeft vaak 't gelyke recht verkreegen.

B

V.

ELK KEND ZYN KRACHT.

W At of den Hondt bestaat den Egel aan te randen,
 Die al te wel behoed
 Door sterke Wapens, geen gevaar vreesf van zyn tanden,
 Noch schrikt hoe zeer hy woed,
 En bast en tiert en raast? zyn dreigen kan niet deren,
 En komt hy nader by,
 Dan zal hy jammerlyk by d'ondervinding leren,
 Hoe schadelyk het zy,
 Zyn weken zachten muil aan stekelige schichten
 Te wagen met gevaar:
 Hy zal bebloed van kop zyns ondanks moeten zwichten,
 En laten 't vechten daar.
 Al schynt zyn Vyand ver beneden hem te wezen,
 In moed, in sterkte en kracht,
 Een wisse neêrslag heeft het woedend dier te vrezen.
 Gy die der klenen magt
 Beschimpt, en trots van moed, u tegen haar wilt zetten,
 Zie voor u wat gy doet;
 Een David kon wel eer een groten Reus verpletten,
 En werpen onder voet.
 Leer dan niet zorgeloos de klenen te veragten:
 Wier krachten gy niet kend;
 Zy overromplen ligt de groten eer zy 't dachten,
 En storten ze in ellend.

VNUMQUODQUE SUIS ARMIS MUNITUM.
 Nil movet intrepidum lævi canis impetus aprum,
 Quem tutum à morfu ferrea sèta facit.

ELK KEND ZYN KRACHT.
De hond die't steekel zwyn aanbast
Word ligt door't scherp gediert verrast.

V I.

DUBBELE KRACHT VERMAG VEEL.

O Vriendschap die de harten t'zamen bindt!
 Wie zal naar eisch uw glory kunnen loven?
 Wie is 'er die u kent en niet bemint?
 Geen vuilen twist komt oit uw vrede roven!
 Dewyl gy t'zaam gespannen eens van zin,
 Hem buiten sluit en smoort in zyn begin.
 Die eenzaam doolt op 't dorre en woeste land,
 Waar zal hy een getrouwen Leidsman vinden?
 Die hem te recht zal helpen door zyn hand?
 Maar die voorzien van ware en trouwe vrienden,
 In onluk raakt. zyn troost staat voor de deur:
 Hun raadt verschaft hem hulpe in zyn getreur.
 Uw dierbre trouw is by elk een geacht:
 De vyand schroomt uw hoogheit te belagen,
 En vrees en schrikt voor uw vereende magt:
 Die ook te recht de hoogste kroon mag dragen.
 Ons Vaderland gebonden door uw bandt,
 Bleef met Godts hulp tot noch daar door in stant.
 De Leeuw bewaakt zyn' afgeschutten tuin,
 Door Eendragt sterk, voor 's Vyands overvallen:
 Daar anderen hun steden zien in puin
 Door twist gestort. De hoge en trotse wallen
 Versterken 't land veel min, dan d'eendragt doet.
 Daar die ontbreekt valt alles onder voer.

QUOD GEMINUM EST PLUS USQUE VALET.

*Vnitae vires, et consociata potestas
Nil sibi non tutum reddit, et omne domat.*

DOBBELE KRACHT VERMAG VEEL.

*Daar dobbele magt bleef zaam verbonden,
Wiert zelden ramp of leed gevonden.*

V I I.

D'EENE KRACHT HOUD D'ANDERE STAANDE.

Vind iemand zich verlaten van 't geluk,
 Door tegenspoedt besprongen en bestreden,
 Dies 't overwigt van zynen zwaren druk,
 Zyn waggelende staat trekt naar beneden:
 En dreigt hem met een onverwylden slag
 Geheel en al te gronde neer te vellen:
 En hooploos maakt om op een' andren dagh,
 Zich van die droevé neerlaag te herstellen.
 Hoe heuchlyk is 't voor hem, een trouwen vrind
 Te vinden in zyn hooggereze ellenden!
 Een vrind die met zyn troostzalf hem verbindt,
 En gunstig 't oog op zyn verdriet wil wenden,
 En bystaan met zyn hulpe en trouwen raadt:
 Om 't wanklend Huis door zynen arm te schragen,
 Op dat het niet geheel ter neder slaat,
 Door 't fors geweld van talleloze plagen;
 Dan draagt hy met een onverfaagden moed,
 Door vriden hulp, de rampen die hem naken:
 En leert zich in de grootte tegenspoedt,
 Hoe fel ze ook slaat, geduldig te vermaken:
 Om dat hy nu de zekerheit bevint,
 Van trouwe zorg der vridfchap, in zyn lyden.
 Welzalig hy die van alzulken vrind
 Voorzien, zich steeds mag in zyn hulp verblyden.

ALIUD ALII FULCRO EST.

Fidus is est demum, qui nondum rebus amici.

Collapsis vires subgerit ipse suas.

D'EENE KRACHT HOUD D'ANDERE STAANDE.

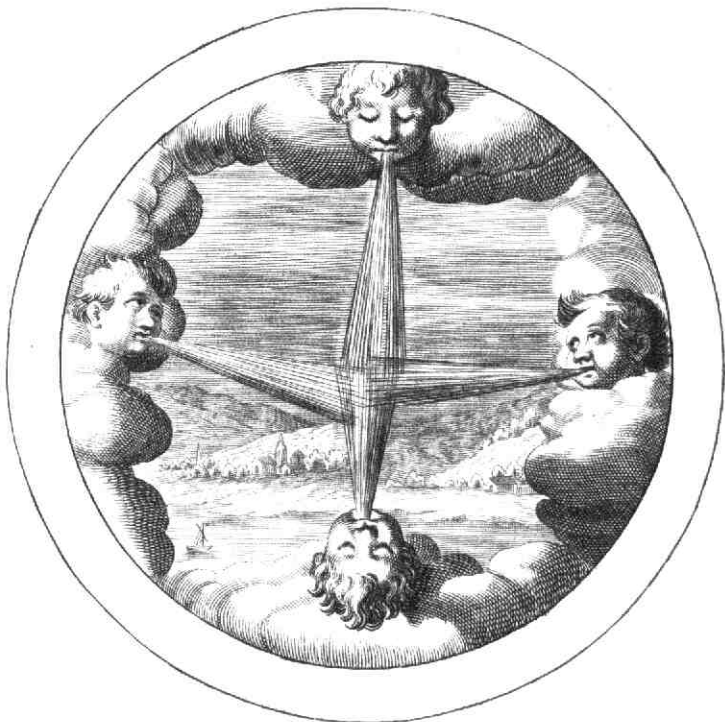
De vuurbaak half ter neer geslagen.

Voeld door de wind haar zwaarte schragen.

V I I I.

STRYD VERGROOT KRACHT.

Geen feller storm dan daar vier winden hevig blazen,
 En slyden met elkaar:
 Dan is 'er groot gevaar
 Te wachten; dies elk schrikt voor dat onstuimig razen.
 De Twedragt steeds gewoon een fellen twist te stoken,
 Teelt ook dezelve vrucht,
 En vult de gansche lucht
 Met stormen: doende al't land van woede en oorlog roken;
 Dewyl zy d'Eendragt dryft uit haar verheven fetel,
 En met verwoeden aart,
 Noch Vrind noch Vyand spaart:
 Maar elk in 't aanzicht vliegt, op hare magt vermetel.
 Och dat die nimmer in ons Vaderland regere!
 En dryf de welvaart uit!
 Dat elk de Poorten sluit,
 Op dat dit Ondier noit ons Vesten overhere.
 Men weer' haar moetwil en haar woede en zet den Vrede,
 Op d'allerhoogsten troon,
 Voorzien van staf en kroon;
 Zoo vlied de vyandschap, en rust komt in haar stede.
 Dat noit ons hart door twist en fellen haat aan 't blaken,
 Dat zalig werk verstoort:
 Maar sta de Vrindschap voor;
 Zoo zullen wy steeds 't zoet der heilige Eendragt smaken.

CONTENTIO AUGET VIRES.

Exacuit validas acris contentio vires:

Quodque ruit praeceps, fortius usque ruit.

STRYD VERGROOT KRACHT.

Vier winden tegens een gedreeven.

De grootste kracht en woede geeven.

I X.

ALLES IS TE TEMMEN.

HOe weet den mensch de sterkste en wildste dieren
Te dwingen, en naar zynen wil te stieren,

Dat hy voor haar geweld noch woede vreeft;
Maar veilig kan geleiden met zyn handen,
Geteugelt aan zyn styve en vaste banden.

Van zulk een dienst is steeds het recht geweest.
Rechtvaardigheid weet door haar goede wetten,
En straf naar eisch, de boosheit te beletten:

Zy buigt hen die weerbarstig zyn van zin,
En hollende gelyk de wilde dieren,
Den ruimen toom staag aan hun driften vieren:

Zoo blyft het Land in vrede en rust, waar in
De Wet en 't Recht voor den onnooslen spreken,
Om haat en wrok der snoden te verbreken,

En vast te kluiſtren aan een engen band,
Die vast met vrees voor 't zwaart der wrake duchten,
En pogen de Gerechtigheit te ontvluchten,

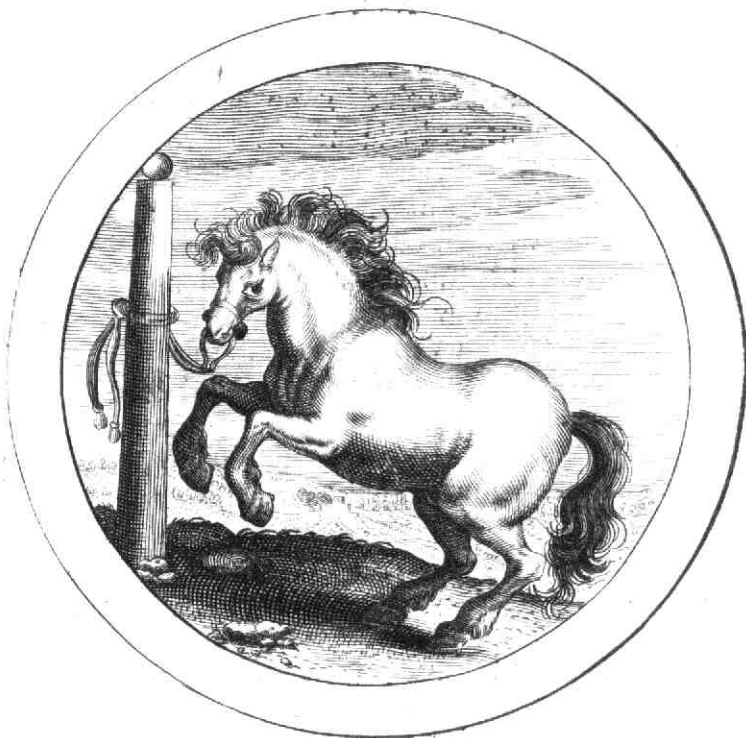
Die 't heilloos quaad vervolgt van land tot land.
Och kon den mensch ook dus zyn dwaze zinnen
Beteuglen, en zyn driften overwinnen,

Op dat hy niet vervoert wierd tot het quaad:
Maar leerde zyn verdorve harte kennen:
Hy zou het spoor zoo niet te buiten rennen,

Maar zien zich vry in een bedwongen staat.

NIL NON DOMABILE.

Stet sonipes licet ore ferox; hunc fraena coercen,
Currere conantem saxea pila vetat.

ALLES IS TE TEMMEN.

*Of schoon het paard stampeid en springt,
De zuil en toom zyn kracht bedwingt.*

X.

ALLES HEEFT NIET HET ZELVE LOT.

Niet alles heeft het zelve lot op d'aarde:
 De wereld neemt gedurig eene keer;
 Wat heden staat verheven en vol waarde,
 Valt fomtyds in den naaften morgen neêr.
 Hoe vaak zien wy de nedrigen verheven,
 En worstelend uit hunnen ramp en druk;
 Langs 't vrolyk spoor van eere en rykdom streven:
 Geklommen tot het toppunt van geluk.
 Hoe menigmaal zien we ook de ryken dalen;
 Ontzet van al hun heerlykheit en pracht:
 Onttrekt slechts 't licht der voorspoedt hen haar stralen,
 En scheidt hen voor een heldren dagh den nacht.
 Doch 't waar gewis een dwaasheit zoo ons oordeel,
 Door 't goed of 't quaad dat iemant hier ontmoet,
 De deugt alleen wou zoeken by aardfch voordeel,
 En de ondeugt by een bittere tegenspoedt.
 't Is geen bewys van snoodheit dat we ellendig,
 Noch geen bewys van vroomheit dat wy ryk
 Op d'aarde zyn: dat lot is onbestendig,
 En is aan quade en goeden bei gelyk.
 Men leer' zich met het zyne vergenoegen,
 Te vrede met het gene ons valt te beurt:
 Dan zal geen flinks bestaan ons ramp toevoegen,
 Dat dikwils van veel andren wierd betreurt.

NON OMNIBUS AEQUA SORS VENIT.

Non eadem fati vis summis instat et imis:

Saepe quod excelsum est misla sagitta ferit.

ALLES HEEFT NIET 'T ZELVE LOT.

De hoog schiet meest den pyl op 't wit,

Dat heuvelhoog verheeven zit.

X I.

HUISLYKHEIT IS 'T VROUWEN KROONCIERAAT.

Daar naarstigheit de hand slaat aan den ploeg,
 En arrebeid met yver spade en vroeg,
 Daar werkzaamheit den wacht is aanbevolen,
 Zal 't Huisgezin in armoë nimmer dolen.
 Gelukkig man, die eene Huisvrouw vind,
 Die steeds, het gaat of voor of tegen wind,
 Door haren vlyt, den welstandt kan bewaren
 Des Huisgezins: niets is 'er te evenaren
 Met dat Juweel, dat boven alle schoon
 Verheven, van al 't edle spant de kroon.
 Zy weet haar Huis in vrede te regeren:
 En doet het goed door hare zorg vermeren:
 Zy gaart een' schat van hoger waarde als gout:
 Terwyl zy zich een Eerentempel bouwt.
 Haar kind'ren leert ze in 't prilste van haar jaren
 Godts heil'ge vreze in 't harte te bewaren:
 Al die haar ziet verliefd op hare deugt:
 Haar Echtgenoot, om zyn geluk verheugt,
 Verquikt zig in 't genot van zynen zegen,
 Die waar ze ook treed haar navolgt op haar wegen.
 Welzalig hy die zulk een dierbaar pand
 Ten deel valt: zoo door ouderdom zyn hand
 Verslapt, zal zy zyn arbeit onderstutten,
 En 't Huisgezin voor ondergang beschutten.

REI DOMESTICAE CURA, AMPLISSIMA UXORI GLORIA.

Hanc sat magnificam sibi palmam vindicet uxor,
 Ut curet gravâ sedulitate domum.

HUISLYKHEID IS 'T VROUWEN KROON CIERAAD.

*Wat kroon zoo om een vrouw te cieren,
 Als 't neerstig vreedzaam huis besieren!*

X I I.

D'OPVOEDING IS VAN GROOT VERMOGEN.

D'Opvoeding heeft een wonderlyk vermogen,
 De Windhond noit tot jagen opgetogen,
 Vervolgt geen Wild: terwyl den Huishond past
 (Dus opgebracht) dat hy 't gediert' verrast.
 Wat iemand in zyn vroege en tedre jaren
 Geleert word, zal zyn harte lang bewaren:
 Word iemand in zyne eerste ontloke jeugt,
 Met ernst geleid op 't spoor van ware deugt,
 Hy zal niet ligt ter zyde af hene dwalen:
 Maar houden zich in haar gezette palen.
 De Jeugt is teêr, en heeft een diep ontzagh
 Voor 't onderwys: maar in den ouden dagh,
 Is 't zware moeite een andren weg te treden,
 En wichtig werk te leren andre zeden:
 Zoo sprak wel eer den groten Salomon;
 (Wiens kostlyk woort is aller wyzen zon)
 Hy leert zyn zoon, in d'allereerste jaren,
 Den rechten weg te wandlen en bewaren:
 Men volg' hem na, en lei de tedre Jeugt
 Niet dwaas op 't spoor van dertelheit en vreugt:
 Maar leer haar steeds met onvermoeide schreden,
 Op 't heilig padt der ware wysheit treden:
 Zoo zult gy vreugde en lust zien aan uw Zoon,
 En zyne deugt verstrekt u tot een kroon.

ADEO A TENERIS ADSUESCERE MULTUM EST.
 Sis licet usque potens, Natura, evertere mores
 Consuetudo tuos aut aliquando valet.

DE OPVOEDING IS VAN GROOT VERMOGEN.
 Zoo als men winde en huis-hond wende,
 Men haast uit hunne driften kende.

X I I I.

ELK DRAAGT ZYN EIGEN LAST.

Elk heeft genoeg aan eigen Last te dragen;
 Klaagt ieder mensch, met een waarachtig woordt.
 Elk heeft genoeg aan eigen leet en plagen;
 Elk word genoeg door eigen ramp gestoort;
 Geen mensch leeft hier op d'aarde vry van quelling;
 't Genoegen houd by ons geen vasten stant:
 En schynt die vreugt op 't punt van haar herstelling,
 Een klenen ramp werpt die ligt weer in 't zant.
 Men zy niet met dien ydlen waan bezeten,
 Dat andren steeds bevryd van ongeluk,
 Van bitter kruis noch tegenspoeden weten:
 En wy alleen benart door rouwe en druk.
 Kost gy elk mensch in zynen boezem kyken,
 Gewis uw oog verblindde op dat gezicht:
 Gy vond 'er niets dat buiten zou gelyken,
 En gy ontdekte al zyne rampen ligt;
 Gy zoud 'er zien de nare zorgen zweven,
 Van hem wiens heil gy hemelhoog verheft,
 En krygen een recht denkbeeldt van zyn leven,
 En wat al leet en ongeval hem treft.
 Van buiten is 't niet mogelyk te aanschouwen,
 Of iemand steeds in weelde en vreugde leeft:
 Ons eigen hart kan ons op 't klaarste ontvouwen,
 Dat elk genoeg aan 't zyn' te dragen heeft.

PREMIMUR PONDERE, QUISQUE SUO.
 Nil non mole aliqua fecit Natura gravatum:
 Mortales premimur pondere quisque suo.

ELK DRAAGT ZYN EIGEN LAST.
Wat mensch dien eigen last niet drukte,
Wiens nek niet vaak voort slaaffuk bukte?

X I V.

S T E I L T E I S G E V A A R L Y K.

Steil te staan is vol gevaar :
 Wie in hogen staat verheven,
 Telkens hoger noch wil streven,
 Ziet op 't lest hoe doodsch en naar,
 't Zy, na 't diepe dal te kyken,
 Daar den afgrondt op hem wacht,
 Zoo zyn voet eens uit komt wyken,
 Als hy op geen vallen dacht.
 Zaliger is lagen staat ;
 't Riet zal door de wind wel beven :
 Maar geen krak door 't vallen geven,
 Als een Eik te gronde slaat .
 Leer u niet te hoog te heffen
 Als de Zon u bly beschynt ;
 Groten komt de ramp ligt treffen :
 Wyl hun glory ras verdwynt .
 Zalig is hy die hoe hoog,
 In geluk en vreugt gezeten,
 Nimmer andren leert vergeten,
 Die hun hoogheit eer bedroeg :
 't Past de Vorsten staag te letten,
 Op 's lands welvaart en 's lands nut,
 En 't handhaven van de wetten,
 Voor hun' troon de sterkste stut.

METUE SUBLIMIA.

*Stas in praecipiti, qui sceptro inniteris; illinc,
Ni circumgestes lumina mille, rues.*

STELTE IS GEVAARLYK.

*Wie op den Ryks staf't lyf wil wagen,
Moet zich voor al voorzichtig dragen.*

X V.

MIDDELMAAT HEEFT VASTE STUTTEN.

AL hoog genoeg al hoog genoeg geflegen,
 O! Vrind: indien gy hoger ftapt, gewis
 Zult gy u haast te deerlyk zien verlegen,
 Door 't overwicht, en treên de Ladder mis;
 Dan zult ge in stee van hoog te mogen pryken,
 En trots en fier te klimmen boven al,
 Het steunfel dat u ophoud weg zien wyken,
 En veel te spa beklagen uwen val.
 Hoe menig zie ik op uw voetspoor rennen!
 Door waan misleit, om dat ze hun eigen magt
 Te veel vertrouwen, of niet recht en kennen,
 Wie stout en trots wil werken boven kracht,
 Verliest zomtydts al wat hy wel zou mogen
 En kunnen doen: maar die de middelmaat
 In al zyn doen gelladig houd voor oogen,
 't Is zeker dat hy veilig gaat en staat.
 Ikarus was de Zon te na gekomen,
 (Liegt d'outheit niet) met wassche vleuglen, maar
 Zy smolten, en den Vlieger in de stromen
 Gevallen, zag zyn mislag, toen 't gevaar
 Des doodts, hem maakte aan 's vaders raad gedachtig,
 Die hem zoo hoog te vliegen had verboôn.
 Wie spoedig groot wil wezen word onmagtig,
 En ligter vint hy d'armoe dan een troon.

MEDIUM TENUERE BEATI.

In medio fixis se gradum, pulcerrima virtus:

Ultra tendentem certa ruina manet.

MIDDELMAAT HEEFT VASTE STUTTEN.

Wie hooger klimt als middelmaat,

Heel licht door topzwaarte overstaat.

XVI.

DE MINSTE STEILTE GEMAKKELYKST.

O! Nedrigheit wat zyt gy hoog te loven!
 O! kostelyken schat!
 Wat schenkt ge al heils aan die u oit bezat!
 Uw luister gaat den glans van 't gout zeer ver te boven!
 Ons hart zal zich door zorgen niet veel quellen,
 Noch zoeken hogen staat,
 Gedreven door hoogmoedige eigenbaat,
 Indien wy onzen wil naar uw begeertens stellen.
 Komt gy ons werk met u vermogen fieren,
 En plegen wy u raadt,
 Uw hulp maakt goedt al wat den mensch bestaat:
 En gy zult zyn gemoed met reine deugden fieren.
 O! hoe geruft flyt gy uw dagen,
 Te vreden met uw lot!
 Al word gy van hoogmoedige bespot:
 Gy word noit deelgenoot van haar ellend en plagen.
 't Is veiliger langs lage en effe paden
 Te zetten onzen voet,
 Op u gelei, dan dat wy trots van moed
 Op rotzen klimmen daar het vallen ons kan schaden.
 Wie nedrig is wil Godt zyn gunst bewyzen:
 Maar die met trotsen aart
 Bezeten is, is zyne gunst niet waard,
 En noit ziet hy het licht van zyn genade ryzen.

PLANIORA SUNT COMMODIORA.
 Ne nimium ad scēdas, non sunt sublimia tuta;
 Quae minus est praeceps, aptior illa via.

DE MINSTE STEILTE GEMAKKELYKST.

*Het Slekje dat zyn huys mee draagt,
 De minste steilte 't best bejaagt.*

DIE LANGZAAM GAAT, GAAT ZEKER.

Poogt iemand zich een naam te maken,
 Door grote en moejelyke zaken,
 Hy houde eerst met goê reden raadt:
 En wikke met bedaarde zinnen,
 Eer hy dien arbeid zal beginnen,
 Of 't ook zyn magt te boven gaat.
 Wie al te schielyk voort wil stappen,
 Langs steile en moejelyke trappen,
 Vertreed zich ligt, en valt ter neer:
 Maar die in d'aanvang van zyn daden,
 Zich langzaam spoedt met wys beraden,
 Verkrygt meer heils, verdient meer eer.
 't Waar schande 't werk te laten steken,
 En elk zal van uw dwaasheit spreken,
 Als gy uw reukeloos bestaan,
 Te spade ellendig zult beklagen.
 Om eere en voordeel te bejagen,
 Is 't best somtyds wat zagt te gaan.
 Men lere eerst 't nuttigste verkiezen,
 Eer wy door haast ons heil verliezen;
 De reden wyft ons 't veiligst spoor:
 En wie dezelve raadt zal plegen,
 Zal nooit ten halven staan verlegen:
 Zy ziet elk ding te voren door.

LENTO GRADU ITUR SECURE.
 Festina lentè. Cui praeceptis profuit unquam
 Curfus? at interitum saepius ille dedit.

DIE LANGZAAM GAAT, GAAT ZEEKER.

*Wie veiliglyk zich wil gedragen,
 Moet nimmermeer te schielyk jagen.*

X V I I I

T E G R O T E H I T T E V E R Z E N G T .

Is heuchlyk 't helder licht der goude zon t'aanschouwen,
 Wanneer zy door haar kracht,
 Verdryft den zwarten nacht,
 En schenkt een nieuwe jeugt aan welige landsdouwen.
 Schoot zy haar stralen niet op veld en beemd en akker,
 Zy bleven altemaal
 Onvruchtbaar, dor en schraal:
 Nu maakt zy door haar komst de slapende aarde wakker;
 Maar komt geen koelen dauw of regen 't veld verquikken
 Voor haren heten gloet,
 Die alles zengen doet,
 De vrucht zou in den halm van dorre droogte stikken.
 De voorspoedt die een mensch geniet met volle weelde,
 Door genen ramp gestoort,
 Brengt ook die vruchten voort,
 Hoe heuchelyk haar licht ons oit in d'oogen speelde.
 Een weinig tegenspoedt gemengt met vreugde en voordeel,
 Is beter dan altoos
 Door voorspoedt zorgeloos
 Te leven, tot verderf van 's menschen rede en oordeel.
 Dan leren wy best door geen trotsheit opgeblazen,
 Vernedert van gemoed,
 Godt danken voor dat goed:
 En geen geringen ramp zal onze ziel verbazen.

ZINNEBEELDEN.

37

OMNE NIMIUM VERTITUR IN VITIUM.
Cui tempeativus sit Phoebus, prospera crescit
Arbor; at immodicis aestibus ulsa perit.

TE GROOTEN HITTE VERZENGT.

Daar Febus glansch te hard op schynt,

Ligt op zyn stam of steel verquynt.

XIX.

'T KAN SCHIELYK VERKEREN.

Hoe los en ligt zyn d'ondermaansche dingen!
't Stantvastigste zyn haar veranderingen,
Hoe ras verkeert de weelde in naar getreur!
Al schynen wy van onheil niet te weten,
Maar zyn in vreugde en vrolykheit gezeten:
Nochtans d'ellende is dikwils voor de deur.
Die gisteren noch gingen spelevaren,
Als wind en stroom hen evendienstig waren,
En hielpen door een zachte en stille zee.
Zien heden hun geluk en voorspoedt duiken:
Hun blyschap en genoeg en d'oogen luiken;
En sterven: nu zy midden in hun vreed,
Het lieve licht, dat hen pleeg te bestralen,
Te schuil zien gaan, en diep in 't Westen dalen:
Dat hen, eilaas! een naren droeven nacht
Voorspelt: terwyl de donkre wolken groejen,
De winden los gebroken, hevig loejen,
En doen hun schip verzinken onverwacht.
Wat mogen wy op voorspoedt dan vertrouwen!
En onze hoop op 's Werelds weelde bouwen!
z'Is al te los, en neemt te vlug een keer;
Poog liever om een vaster vreugt te vinden,
O mensch! laat u door ydlen schyn niet blinden:
Alle aardsche spoedt verliest te ras hare eer.

SUBITO MUTABILE COELUM EST.
Quae nunc puppis arat coelo tranquilla sereno
Aequora, mox ventis obruiturque mari.

'T KAN SCHIELLYK VERKEEREN.
De zon die't schip vol gunst bestraald.
Door storm het hoofd haast onderhaald.

X X.

GEEN SCHOONHEIT BESTENDIG.

Schoon Roosje dat den morgenstond
 In 't Oosten vrolyk zaagt verschynen,
 Hoe slaat gy nu, zoo ras aan 't quynen,
 En strooit uw bladers op den grond,
 Nu d'avondzon al d'aard verduistert?
 Hoe staat gy dus, O edle bloem!
 Ontzet van alle uwe eer, en roem,
 En lieffelyken reuk ontluistert?
 Hoe klaar beelt gy ons leven af!
 Dat in een ogenblik verdwenen,
 Vliegt als een droom en schaduw henen:
 Als onze levenszon in 't graf
 Te schuil gaat met verdoofde sielen,
 En sleept alle onze schoonheit mee,
 Hoe hecrelyk w' in rust en vree,
 Met schat en staten mogen pralen
 De doot ontziet noch arm noch ryk:
 Elk moet ten koste van zyn leven,
 Op 't leste aan hem voldoening geven,
 Stekt vorst en onderdaan gelyk.
 Wel hem die zyn beperkte dagen
 Leert tellen, en Godtvruchtig slyt:
 Hy zal na 't einde van zyn' tydt,
 De kroon van 't eeuwig leven dragen.

OMNIS FORMA CADUCA,
 Ad radios primi floret rosa splendida solis;
 At moriens flectit sole cadente caput.

GEEN SCHOONHEID BESTENDIG.
 De roos van't morgen licht bescheenen,
 Is vaak ter avond zon verdweenen.

X X I.

'S WERELDS SCHOON VERWELKT HAAST.

Hoe nietig is alle aardfche pracht en praal,
 Hoe hoog in top gerezen:
 Hoe heuchlyk ons haar licht in de oogen ftraal:
 Hoe zeer het word geprezen!
 't Is ydelheit: niet waardig onzen roem.
 De glory gaat licht dalen:
 Zy is gelyk een afgefneide bloem;
 Wat mogen wy dan dwalen,
 En jagen en vermoegen ons om eer
 En hogen ftaat te vinden?
 Al's werelds fchoonheit neemt zeer ligt een keer,
 En loffer dan de winden,
 Laat ze ons op 't leff slechts de gedachtenis
 Van haar verloren luifter:
 Dan zeilen wy de vreugdehaven mis,
 En zitten in het duifter.
 Al fchynt ons heil in vollen bloei te ftaan,
 't Zyn slechts verwelkbre bloemen:
 Wie weet of niet een woedenden orkaan,
 Beletten zal ons roemen
 Op dierbre vrucht; 't mislukt ons al te dwaas,
 't Hangt niet aan ons vermogen
 Om vast te gaan, en onze hoop, eilaas!
 Word veel te ligt bedrogen.

TRANSIT MOMENTO GLORIA MUNDI.
 Decerpti floris subito succusque colorque,
 Et modo quae fuerat, gratia tota fugit.

'S WERELDS SCHOON VERWELKT HAAST.

De bloem van wortel sap ontbloomt,

Haast van zyn verf en glansch verschoot.

X X I I.

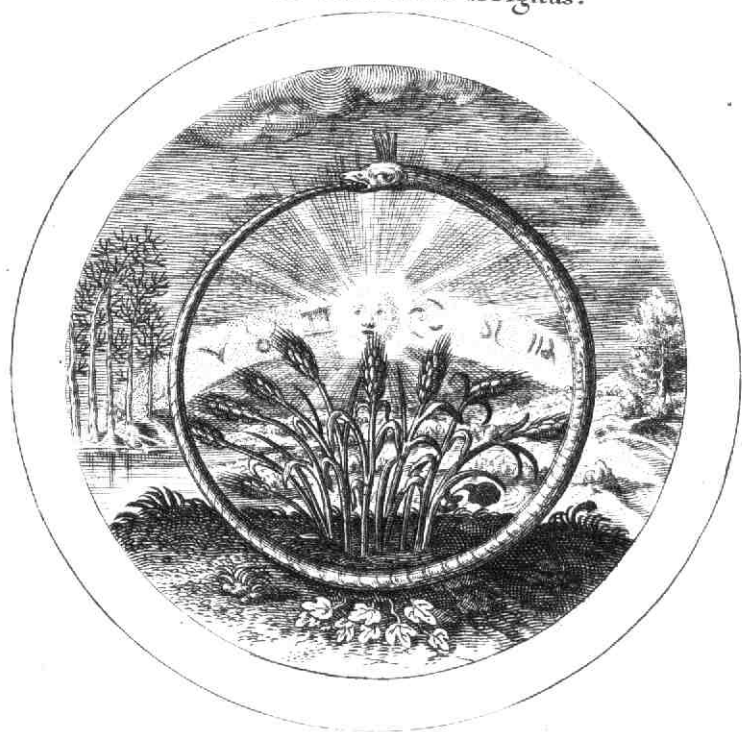
'S HEMELS INVLOED MAAKT ALLES VRUCHTBAAR.

De Zon 't groot Hemellicht, wanneer zy hare stralen
 In 't blyde Maifaizoen, doet op de Beemden dalen,
 Verquikt al 't land en ciert de velden als een Bruid:
 Zy wekt de voglen om een aangenaam geluit
 Te maken in 't geboomt, en lokt de stedelingen
 Te velde, om door 't gezicht van zoo veel nieuwe dingen
 Den geest te wekken, daar zy 's Winters naauwlyks ryt,
 Of daalt weer schielyk neer, en wat men 's Zomers pryft,
 Verliest me in 't guur faizoen, als zy van ons geweken,
 Geen warmte of vruchtbaarheid verleent aan onze streken.
 Zoo is 't zoo niet Godts gunst aan onzen geest verschynt,
 Ons groene loof valt af en onzen welvaart quynt:
 Daar straalt geen' schonen dagh ons heuchelyk in d'ogen:
 Maar komt zyn heil ons by, dan zien wy ons vermogen
 Valt groejen dagh op dagh, bevryt van ongeluk,
 Ons zaat teelt hondertvout op dat men vruchten plukk':
 Dan worden wy van weelde en zaalge wellust dronken,
 Op 't zien der volheit ons door 's Hemelsgunst geschonken:
 Daar valt geen winterstorm op onze huizen aan,
 Die al te valt gegront niet vrezen voor vergaan.
 Gelukkig is hy die dien zegen weg mag dragen,
 Daar vollen overvloedt hem byblyft t'allen dagen:
 Zyn geest die over al vind prys en roemens stof,
 Ontbreekt geen vruchtbaarheid in 't melden van Godts lof.

ZINNEBEELDEN.

45

FOVENTE COELO PROVENIUNT OMNIA.
Ridet ager, plenisque seges turgescit aristas,
Descendit coeli dum favor irriguus.

HEMELS INVLOED MAAKT ALLES VRUCHTBAAR.

Al't aardryks vruchtbaarheid en kracht,

Word van des hemels gunst verwacht.

D O O R A R B E I D E N Z E G E N .

Zy die verwaant op hunnen arbeid bouwen,
 En op hun arm met trotsen moed vertrouwen,
 Als hing hun heil alleen af van hun werk,
 Zyn al te dwaas van 't rechte spoor geweken,
 En denken niet om 't geen hen moog' ontbreken,
 Daar onmagt hen gedurig stelt een perk.
 Werkt Godt niet meê met zyn genade en zegen,
 Dan loopt het ons hoe zeer wy wroeten tegen;
 Quam niet de Zon verwarmen onzen grond,
 En deed zy niet haar licht en heldre stralen,
 Op 't vruchtbaar veld des Zomers nêderdalen,
 't Is zeker dat me 'er nimmer loof op vond
 Maar wil Godts hand ons werken onderschragen,
 Dan zal 't gewis de schoonste vruchten dragen,
 En staan niet slechts met bloemen zonder vrucht:
 Dan zullen we ons in 't lommer steeds vermaken,
 En tydig 't zoet van onzen arbeid smaken:
 Daar zonder Godt de zegen van ons vlucht.
 Men leer zich dan tot Dankbaarheid gewennen,
 Om Godts genade en gunste staag te erkennen,
 En bouwe en plante en maak' de spruiten nat,
 Zoo zal hy ons in vrolykheit doen leven,
 En aan 't gezaaide een rype wasdom geven:
 Zoo teelt ons land den kostelyksten schat.

LABORE ET COELI FAVORE.
 Et Phoebus et manibus cultricibus exit in altum
 Surculus: alterutro deficiente perit.

DOOR ARBEID EN ZEEGEN.
*Den telg die's hemels glausch bestraalde,
 Haast schaduwryk vol vruchten praalde.*

X X I V.

R E G E N B A A R T Z E G E N .

Angename Zomerdagh,
 Die zoo kostelyk een regen,
 Tot een' onwaardeerbren zegen,
 Voor den Landman vallen zag,
 Zie het groene veld eens pryken,
 Door dat hemelnat besproeit,
 Droogte deed zyn glory wyken:
 Maar zie nu hoe lustig 't groeit.
 Staat den Hemelheer ons by,
 Met den allerschoonsten regen,
 Van zyn goddelyken zegen,
 Dan zien w'onzen welvaart, bly
 Met een schonen luister bloejen,
 En in eene zoele lucht
 Tot volkome rypheit groejen,
 Dragende een gewenschte vrucht.
 Zoo gy dan die gunst geniet,
 Leer met dankbaarheid te merken,
 Op de goedheit van Godts werken,
 Die uw oog zoo heerlyk ziet;
 Alles hangt toch af van hoven.
 Zonder Godt kan onzen vlyt
 Ons geen zegen oit beloven:
 Maar wy raken alles quyt.

FERTILIOR IMBRE RIGATUS AGER.
 Irrorat terras pluvio dum Iupiter imbrem,
 Nil non in terris fertilitate viget.

REEGEN BAARD ZEEGEN.
*Die's hemels reegen mild besproeid,
 Ter voller bloei en grootheid groeid.*

X X V.

VEILIG IN WEELDE.

Poogt iemand hier de ware rust te vinden,
 Hy laat' zich niet door 's werelds schoon verblinden :
 Noch zoek' zyn vreugde in een' verheven staat.
 (De tegenspoedt op d'aarde is ligt geleden)
 Hy stuur' zyn gang naar 't voetspoor van de reden,
 En hou Godts wet ten richtsnoer van zyn daat.
 Gy die hier ziet een Maagt omhult met bloemen,
 En hoort haar van haar weelde en welvaart roemen,
 Rontom beschut met eenen groenen krans:
 Terwyl de Zon gerezen in het oosten,
 Dien hof beitraalt, en haren geest komt troosten,
 En koestert haar met warmte en heldren glans.
 Gy zult ligt by u zelve overdenken,
 Geen aardfche lust kan ons die ruste schenken ;
 Wie zag oit mensch zoo veilig en vernoegt?
 Hy die zich steeds bevlytigt in goê daden,
 Kan zich aldus op 't heuchelykft verzaden ;
 Dewyl Godts gunst hem zulk een heil toevoegt.
 Gerust gemoed, hoe vrolyk slytge uw dagen!
 Geen vyant kan met vrucht uw vreugt belagen:
 Godts liefde is u een muur en groenen hof:
 Gy zyt voor alle haat en afgunst veilig:
 Hy laat niet toe dat iets uw staat ontheilig'.
 Wie of 'er vreeft g' hebt altoos vreugde stof.

TUTAM ME COPIA FECIT.
 In medio luxu securam degere vitam;
 Haec, siqua in terris, vita beata mihi est.

VEILIG IN WEELDE.
 Die mag zich recht gelukkig noemen,
 Die veilig prykt in weelden bloemen.

X X V I.

G E E N Z O E T Z O N D E R A R B E I D .

Wie zich tot vadzigheit begeeft,
 Zal noit de zoete vruchten smaken,
 Die hy geniet die werkzaam leeft;
 Ramp volgt ons zo wy d'arbeid staken.
 De luiart legt noch vast en droomt,
 Al is de Zon op 't hoogst gerezen,
 Zoo lang tot d'armoë tot hem kooft;
 Veel hoger word den vlyt geprezen.
 Zie eens hoe vergenoegt en bly,
 Het groene veld gaat overdwalen,
 Den arbeidzamen Honigby,
 Om voedzel uit de bloem te halen.
 Hoe woest zou 't vruchtbaar land niet staan,
 Zoo niet den Bouman 't wou bezajen
 Met edel zaat, geen enkel graan,
 Zou hy van zynen Akker majen.
 Vergeefs verwachtge uw hulp van Godt,
 Indien gy ledig zonder werken
 Uw tyd verwaarlooft, gy bespot
 Zyn goedheit, die u niet zal sterken.
 Men werke dan met noefte vlyt,
 Dan zal Godts zegen ons ontmoeten,
 En helpen op den rechten tyd,
 Om onzen arbeid te verzoeten.

NUCLEUM ESSE QUI VULT, NUCEM FRANGAT.

*Nil pulcri patet ignavis. Labor omnia praestat:
Non apis absque ullo mella labore legit.*

GEEN ZOET ZONDER ARBEID.

*Door noefte vlyt word't zoet verkregen.
Dat ons toediend Gods milde zoegeu.*

X X V I I.

OVERVLOED EISCHT DANKBAARHEIT.

Hoe mild heeft 's Hemels gunst dien Landman overstraalt,
 En zynen arbeid met een ryken oogst betaalt:
 Hy ziet zyn vruchtbaar graan met volle halmen groeijen,
 Een' zaal'gen overvloedt op zyne velden bloeijen:
 Dat hy, die wenende zyn zaat beval aan d'aard,
 Voor eenen honderden in zyne schuren gaard:
 Terwyl hy vergenoegt de zeissen slaat in 't koren,
 Doet hy tot 's Hemels eere een blyden loffang horen.
 De Godtheit staat ons wel met haar genade by:
 Maar deelt haar zegen uit, op dat men dankbaar zy,
 En poge om dat geluk godtvruchtig te genieten:
 Dan zal haar dierbre gunst noch dieper wortels schieten:
 Dan volgt ons dagh op dagh den blyden overvloedt,
 En schenkt ons mildelyk al 't kostelyke goed,
 Dat iemand hier oit zag, de wolken zullen regen
 Uitgieten als ons land om water is verlegen:
 Op dat het dorre veld verquikt werd' door het nat,
 En levere op zyn' tyd den langgewenschten schat;
 De voorspoedszon zal steeds in 't zalige oosten schynen,
 En klimmen hoger op; zo zegent Godt de zynen,
 Die met een' dankbre ziel vertellen zynen lof:
 Terwyl d'ondankbare als een aardworm wroet in 't stof,
 Als was zyn heil slechts in zyn arrebeid gelegen:
 Daar alles afhangt van den Hemel en zyn zegen.

ABUNDANTIA GRATIAM POSTULAT.

*Si tibi sit coelo data dives copia rerum,
Auctori veniat gratia digna Deo.*

OVERVLOED EISCHT DANKBAARHEID.

*Gelukkig die door de overvloed,
Gebragt word tot het hoogste goed!*

X X V I I I.

GODTS KRACHT VERANDERT ALLES.

Zaagt gy oit bloemen aan verstorve planten bloejen?
 Zaagt gy oit druiven groejen,
 Aan wilde Wyngaarts, die slechts bladren telen voort?
 Nochtans een enkel woord
 Der Godtheit kan al wat geen vrucht draagt vruchtbaar maken;
 Al schynen ons de zaken
 Te fryden met natuur, zyn almagt lydt geen perk:
 Niets hindert aan zyn werk.
 Laat Saulus, dol van wraak, slechts moord en dreiging blazen,
 De Godtheit smijt zyn razen,
 En hy die 's Hemels-schaar vervolgt van Stadt tot Stadt,
 Word in zyn hart gevat;
 Men ziet hem van een Wolf in een zagt Lam verkeren;
 Zoo weet de hand des Heren
 Te doen wat hem behaagt en voert zyn raadsbesluit,
 Voor aller oogen uit.
 Voor Abraham kan hy uit stenen kinders wekken:
 Hy kan de Zon bedekken
 Op heldren middagh, en doen stilstaan in haar loop.
 Gelukkig die zyn hoop,
 Op dien Almagtigen alleen, in waar vertrouwen
 Op zyne hulp, wil bouwen:
 Hy ziet, hoe diep in noodt gevallen en getreur,
 Zyne uitkomst voor de deur.

VIS COELI SUFFICIT UNA.
 Sponte sua umbroso stat vitis palmitē: dextrae
 Non cultricis eget, quod fovet aura Dei.

GODS KRACHT VERANDERD ALLES.

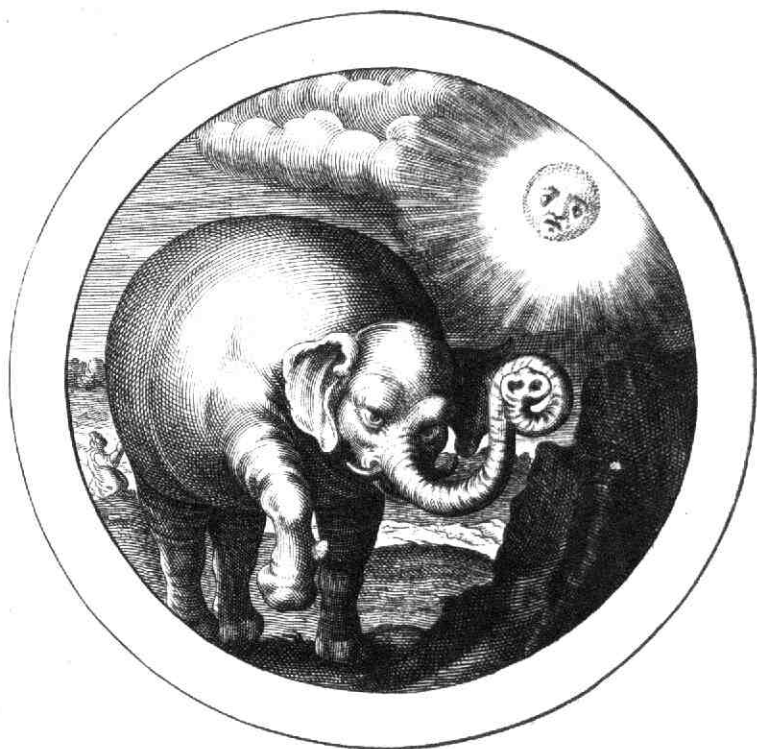
De wilde wyngaard vruchten draagt.

Als 't Gods genaden kracht behaagt.

XXIX.

STERKTE HEEFT LICHT NODIG.

Wat baat het ons van grove en sterke spieren
 Voorzien te zyn, en met een dappren geest
 Begaast, die voor gene ongevallen vreeft:
 Zoo wy ons werk door wysheit niet bestieren.
 Die is 't alleen die ons gelukkig maakt;
 Zoo ze ons verlicht met hare goude stralen,
 Dan zullen wy in 't duister nimmer dwalen.
 Zy is het, die, als zy tot ons genaakt,
 Een milde vrucht doet op onze akkers groejen;
 Terwyl de wufte en domme onwetenheit,
 Door onverstand zig plaag op plaag bereit,
 En slaat zich zelf in schandelyke boejen.
 Maar nemen wy iets met haar hulp ter hand,
 Zy leert ons eerst voorzichtig op te letten,
 Waar we onzen voet het veiligst mogen zetten;
 Zy houd den drift der menichen aan den band,
 Om niet te los en schielyk voort te varen:
 Al wenkt ons 't los en wankelbaar Geluk.
 (Een dwaze haast brengt menig in den druk)
 Die Wys wil zyn, leer macht met reden paren.
 Dan weet hy door verborge zaken heen
 Te zien, en zal zyn oogmerk noit verliezen;
 Wil hy 't veritand tot zyne leidsman kiezen,
 Hy zal veel roem verwerven by 't gemeen.

FORTITUDO LUCIS INDIGA.

Nil tibi strenuitas temeraria coecaque proffit;
At quae consiliū lumine clara videt.

STERKTE HEEFT LICHT NODIG.

*De sterkte van den grootsten held,
Ging staag met wysheids licht verzeld.*

X X X.

S T E R K T E O V E R W I N T L I S T.

Wat mag den Filistein te Gaza doch beginnen,
 Om Simfon t'overwinnen,
 Daar niets dien sterken sluit?
 't Is ydel dat hy muur en poorten voor hem sluit.
 Zy moeten voor zyn magt, hoe zeer zy woelen, bukken:
 Hy breekt de grendels stukken,
 En draagt de deuren weg:
 Zyn sterke hand bespot hun ydel overleg.
 Hun list mislukt hen om dien Held dus te bespringen,
 En naar hun wil te dwingen:
 Geen muur nog slot hoe sterk,
 Steld aan den kloeken moed van Isrèls vorst een perk.
 Zoo breekt de deugd steeds door al wil haar iemand smoren:
 Al schynt ze een wyl verloren,
 En onder 's vyands magt
 Gebukt, in 't einde toont ze op 't heerlykft hare kracht.
 En triomfeert van al haar fiere Dwingelanden.
 Geen boei noch slot noch banden
 Verkracht haar heldenmoed;
 Vergeefs is 't dat 'er haat of afgunft tegen woed
 En die haar vriendschap zoekt, geen onheil zal hem deren,
 Noch sluiten zyn begeren:
 Maar hy krygt tot een loon
 Van zyn geheiligt werk, eene eeuwige eerekroon.

VIRTUTE SUPERATUR DOLUS.

Eludit virtus artes heroa dolosas:

Strenuaque immotum dextra revellit opus.

STERKTE OVERWIND LIST.

Geen list kan helden kracht besluiten:

Geen Poort of wal ooit kloekheid stuiten.

X X X I.

LIST VEILIGT VOOR GEWELT.

Afrike een broeïnest van veel schadelyke dieren,
 Die heet op roof en moord door wilde bosfchen zwieren,
 Getuigt ons, (zoo 't gerucht geen fabelen vermeldt)
 Hoe 's menschen list den Leeuw, als hy van gramschap zwelt,
 En staart en manen krult, kan stuiten in zyn razen,
 En weet door vuur en licht dien sterken te verbazen:
 Dat hy te rug trekt en den werelozen ontvlied:
 Die voor hem bevende den doot voor ooggen ziet.
 'k Laat den nieuwsgierigen door reislust aangedreven,
 Het onderzoek, of hier de waarheit zy geschreven,
 Dan of 't slechts uit het brein der menschen zy geteelt;
 Doch 't zy hoe 't zy: 't is een gevoeglyk zinnebeeld,
 En dienflig voor een mensch aan allen kant besprongen,
 Door vuile haters en godtloze lastertongen:
 Dat snood en boos gedrocht te weren door geweld,
 Is dwaasheit, die 'er zich zachtmoedig tegenstelt,
 Verwind op 't lest zyn woede en heeft geen ramp te vrezen:
 Maar zal voor 't ondiep dat hem dreigde veilig wezen;
 Hoe zeer hy raast en tiert, blinkt slechts een weinig licht
 Van uwe Deugden, in zyn heilloos aangezicht:
 Dien glans is hem te sterk; zyn vuile leugens wyken:
 Hy moet met schaamte en schande in 't einde henen stryken;
 Zoo blyft gy voor 't geweld van zynen laster vry,
 En hy zet uwe Deugt nog schoner luister by.

NON VI SED TUTIUS ARTE.

*Non semper validae praestant munimina vires:
Saepe ingens sola pellitur arte malum.*

LIST VEILIGD VOOR GEWELD.

*Verstand kan list zoo wel besteecken,
Dat zy het grootst' geweld kan breecken.*

X X X I I.

DE HELM MAAKT GEEN SOLDAAT.

Heldhaftigheid is in den stormhoed niet gelegen,
 Noch in een' langen Degen:
 Al hebt gy 't Harnas aan, gy loopt met d'eersten schoot,
 Uit vreeze voor den doot;
 Poogt eens een magteloze uw bars gezicht te ontvluchten,
 Die heeft uw wraak te duchten,
 Dan treedt gy moedig voort, en maakt een groten zwier,
 Met uw gescherpt rapier:
 Zoo triomfeert gy steeds, maar ziet u nimmer sieren,
 Met bloedige lauwrieten,
 O! Krygsheld, die vol moeds den aftogt blaast, wanneer
 't U liever is uwe eer,
 Als leven aan den dienst van 't Vaderland te wagen:
 Zoo spaart gy 't alle dagen,
 Of 't eens te passe quam als 't u geen dienst meer doet,
 En toont uw heldenmoed.
 Hier hebt ge 'er vyftigen daar honderden verflagen,
 Schoon 't geen getuigen zagen;
 En pocht by ieder die niet van uw bloeit weet,
 Wat daden dat gy deed.
 Gy zyt een Ezel met een Leeuwenhuid omhangen:
 Wien woud gy jagen, vangen?
 O Snorker! zwyg van roem: die van naby u ziet,
 Vreesst voor uw schreeuwen niet.

NON SOLA FIT CASSIDE MILES.
 Imponas capiti leporino casida torvam,
 Frustra eris; indigni militis ora vides.

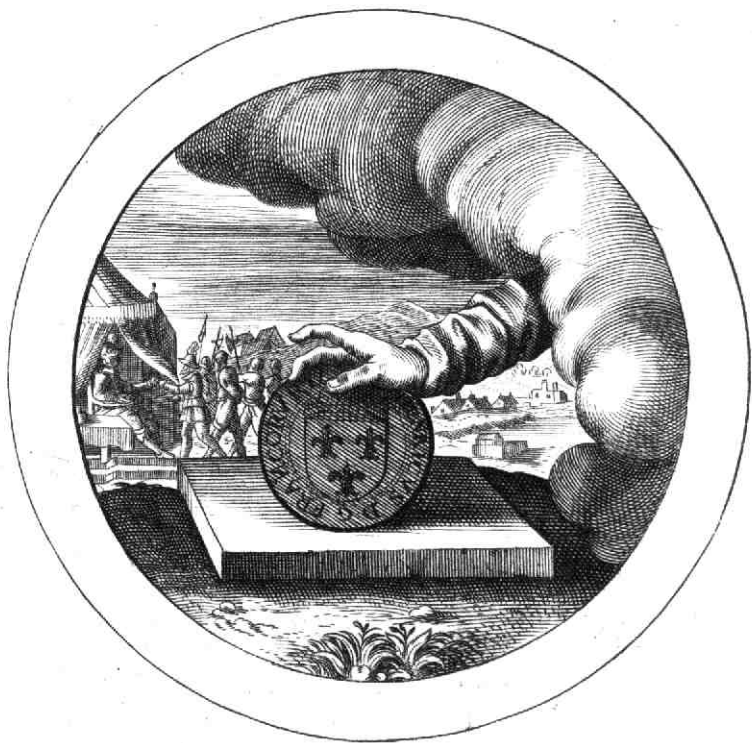
DE HELM MAAKT GEEN ZOLDAAT.

*Men zet den haas een stormhoed op.
 Hy is en blyft een haazenkop.*

X X X I I I.

'T G E L D V E R M A G A L L E S.

D'Ondankbre Werelt die Verstand min acht dan gaven
 En schatten, legt eilaas in dwaasheit diep begraven,
 En gunt geen schuilplaats aan de Deugt in hof nog huis
 Indien ze in armoe leeft berooft van munt en kruis
 Die geld ontbreekt, leeft hoe verdienstig ook, in't duister,
 En 't baat hem niet of hy den rykdom van zyn luister
 En Wysheit tonen wil: Geld geeft zyn reden kracht,
 Ontbreekt hem 't goud, hy word van alle man veracht.
 Geen Salomon zou hier zyn Wysheit horen pryzen,
 Deed niet met een zyn schat zyn glory hoger ryzen;
 Elk buigt Mammons troon met nedrige eerbied neêr,
 En bid hem om zyn hulpe, als waar hy Godt en Heer.
 Hoe dikwerf zien we 'er niet vol moeds het leven wagen.
 Slechts om een weinig schats en voordeel te bejagen.
 Geen zee noch weêr noch wind ontzietme, alleen om 't geld,
 Dat over al regeert en elk de wetten stelt.
 Noit zag men 't oorlogstuig (hoe krachtig van vermogen)
 Zoo veel verrichten: hoe veel steên door 't stryden bogen,
 Noch buigen 'er veel meer door 't klinkende Metaal,
 Dat ieder liefkooft, en alom in zegepraal
 Ten reije voert. Ik zie de sterke liefde wyken,
 Hy moet zyns ondanks meê voor 't goud de vlagge stryken.
 't Geld weet de domheit zelf te veilen voor veritand,
 Terwyl het Wysheits roem uit land en steden bant.

PECUNIA SANGUIS ET ANIMA MORTALIUM.

Quidquid habet mundus, regina Pecunia vincit.

Fulmineoque iotu fortius una ferit.

'T GELD VERMAG ALLES.

't Geld houdt den krygsknecht in zyn plichten.

Kan meer dan't dondertuig uit richten.

X X X I V.

'T GELD EISCHT VOORZICHTIGHEIT.

Gy die van Godt een kostelyken zegen,
 En overvloedt en rykdom hebt verkregen,
 Toen u zyn gunst zoo mild in uwen schoot
 De welvaart storte en deed uw voorspoedt bloejen,
 Uw Huis en Hof in schone welstand groejen:
 't Is billyk dat die gunst die gy genoot
 Te recht besteed, niet uitwerk dat ge uw zinnen,
 (Verzot op 't goed der werelt) laat verwinnen,
 Door 't goud dat gy zoo rykelyk bezit:
 Gods goedheit heeft dien zegen u gegeven,
 Op dat uw geest naar beter goed zou streven,
 En zoeken naar een ed'ler goud dan dit.
 De Rykdom is wel 't geen de meeste menschen
 Najagen en met yvrig pogen, wenschen
 Te vinden: maar die 't heeft is 't tot een last,
 En hinderpaal om hoger goed te minnen:
 De dwaasheit van het menschedom bind haar zinnen,
 Te schandelyk aan de aardse schatten vast.
 Men leere dan voorzichtig 't hart bewaren,
 En werk niet slechts om rykdom te vergaren:
 Maar bidde met den allerwyfsten man,
 Om daaglyks brood: doch niet om hoge staten;
 Wy moeten 't by ons sterven toch verlaten,
 En hebben 'er gebruik noch voordeel van.

NON MINOR EST VIRTUS QUAM QUÆRERE PARTA TUERI.

Nil juvat ingenti congesta pecunia acervo,
Ni te servandi provida cura tenet.

'T GELD EISCHT VOORZICHTIGHEID.

*Die groote schatten over spaart.
Zie wel hoe hy zyn hert bewaart.*

X X X V.

MEER DOOR KONST ALS KRACHT.

Weet gy den Leeuw zyne oogen te verblinden,
Gy zult in hem geen wreden vyand vinden:
De moed ontvalt dien sterken, en uw hand,
Krygt magt om hem te kluiſtren aan uw band.
Zoo wonderlyk is 't goud ook van vermogen:
Verblind het slechts door zynen glans onze oogen,
Dan vallen we in de strikken van het geld.
Geen heldenmoed noch dapperheit, (die 't veld
Zoo gloryryk eer vaagde van gedochten,
Als 't Vaderland door hun geweld bevochten,
Geen uitkomst zag) bestaat, indien het goud
Onze oogen blind en aan zyn boejens houd.
De welluſt weet ons in zyn net te lokken:
De wulpsheit houd onze oogen afgetrokken,
Van ware deugt: indien de weelde en vreugt,
Door 't geld gesterkt, betovren onze jeugt.
De vadzigheid en domheit volgt haar sporen:
Maar Dapperheit en Wysheit gaat verloren;
Men lope dan niet langs haar gladde baan,
Om haar in quaad bedryf ten dienst te staan:
Maar make een recht gebruik van 's wereldts schatten,
En laat zyn hart nooit in de strikken vatten,
Die welluſt, cere en rykdom voor ons ſpand;
Wie vryheit mint onſla zich van haar band.

ASTU DOMATUR VIOLENTIA.

Quid ruis, immensis, Leo, fretus viribus: ecce.

Frustra es: plus astus ingeniumque valent.

MEER DOOR KONST ALS KRACHT.

Door konst word leeuwen kracht getemt;

Door't goud vaak deugd en moed gestremt.

X X X V I.

LIEFDE KENT GEEN GEVAAR.

Oprechte Liefde ontziet geen onheil, noch gevaren,
 Noch wind, noch weêr, noch zee:
 Dat tuig' Leander, die zoo dikwils door de baren
 Een tocht om Hero dee:
 Om 't zaam de zoete vrucht van hunne min te smaken;
 Tot eindelyk 't fors geweld
 Van 't razende onweêr hen ontroofde die vermaken,
 En onzen trouwen Held,
 Niet magtig tegen stroom en winden op te zwemmen,
 Zyn doodt vond in den vloed:
 En Hero die haar hart vast pramen voelt en klemmen,
 Om 't geen haar vrind ontmoet,
 Werpt zich (op 't aanzien van zyn lyk gedurig droever)
 Mede in den Hellespont.
 Wie zag oit treuriger schouwspelen aan den oever?
 Och! wierd noch op dien grond
 Van ware Liefde en trouw, en eensgezinde harten,
 Alleen den Echtenband
 Geknoopt, geen naberouw zou oit de zinnen smarten.
 Maar heil en vreê hield stand.
 En zou dien zaal gen Echt by blyven 't allen dagen,
 Geen twiit baarde oit ellend,
 Die dierbre liefde zou gewenschte vruchten dragen,
 En groejen zonder end.

NON MORTEM FORMIDAT AMOR .

Ne Borean, hyememque, et saevas sentiat undas,
 Qui calet in cupido pectore, praestat amor.

LIEFDE KEND GEEN GEVAAR.

Voor zee, of nacht, of toorngevaart,
 De liefde nooit haar krachten spaart.

XXXVII.

VREES DOET VLIEDEN.

V lied wereloze Dafne, vlied!
 Hoe zeer Apollo u met vleijen zoekt te strelen:
 Geloof zyn zoete woorden niet,
 Hy spreekt ze maar alleen om u uwe eer te ontfelen;
 Let dan niet of hy schreit of zucht:
 Maar red u door een rasse vlucht.
 Een' openbare vyandschap,
 Is veiliger dan by geveinsden te verkeren:
 Haar ontrouw klimt ten hoogsten trap,
 Terwyl zy schynen door hun vriendlykheit u te eren;
 En wee hem die de magt niet heeft,
 Dat hy hun boosheit wederstreeft.
 Men schuw dan zulken als de pest,
 En acht het vleijen niet van hunne valsche tongen;
 Want hen te ontvluchten is ons best,
 Wanneer w'ons schielyk van hun boosheit zien besprongen,
 Eer onze lichtgelovigheid,
 Met schaamte en schande word beschreit.
 't Is veiliger met vreze en angst,
 De vlucht te kiezen, dan te vallen in hun handen,
 Dan wierden w'een gewisse vangt,
 En een gewenschte prooi van hun verwoede tanden.
 Den zwakken ziet by wreden 't recht,
 Doch altoos t'zyner scha beslecht.

QUANTUM QUISQUE TIMET, TANTUM FUGIT.

Pernices addit pedibus timor anxius alas.

Et facit ut cursus sit levis usque labor.

VREES DOED VLIEDEN.

Wie vlucht niet voor een Gods geweld.

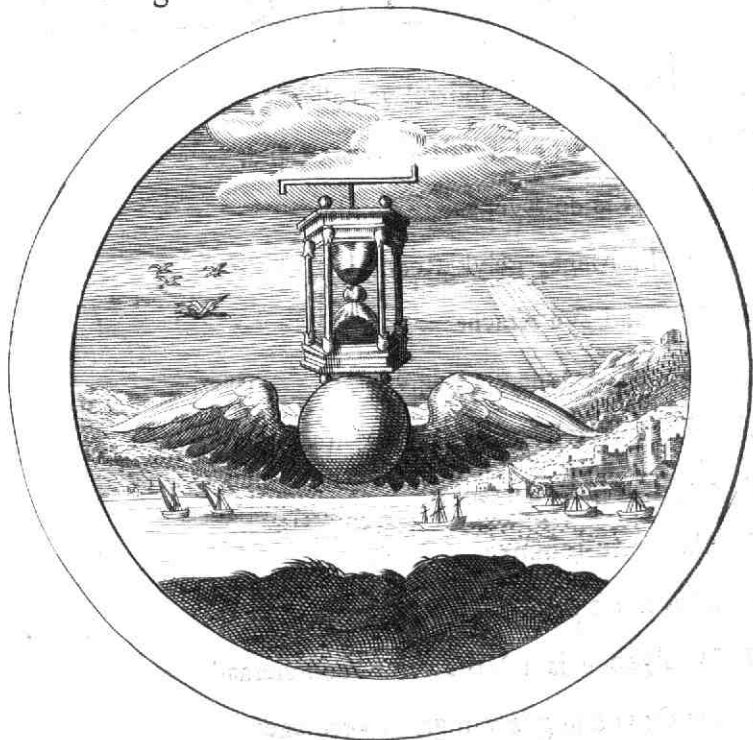
Wie word niet voor zyn kracht ontfeld?

XXXVIII.

ALLES VERGAAT DOOR DEN TYD.

O! snelgewiekte tyd, hoe veel veranderingen,
 Doet gy ons hier op d'aarde zien:
 En niets kan uwe woede ontvliên;
 Gy weet door muur en poort en sloten in te dringen.
 Niets is 'er dat u weerstand bied;
 Gy floopt al wat 'er is, en werpt het onderst' boven:
 Geen sferke en trotse stadt, hoe hoog voorheen te loven,
 Staat voor uw slag, maar raakt te niet.
 Dat leren wy zoo wy de wereld eens beschouwen;
 Wy zien dat eer verheven was,
 Door u gestort in puin en asch:
 Of zien den grontslag slechts der kostlykste gebouwen.
 Wat baat het ons dan om een naam,
 Die eeuwig duren zal, alhier te willen maken?
 't Is nutter dat wy dien onnutten arbeid staken,
 En tragten naar een beter faam;
 Want kan ons werk den roest der tyden niet verduren,
 Veel minder wy die zwak van aart,
 Ten grave gaan met snellen vaart:
 En wachten 't einde van ons leven t'aller uren.
 Gelukkig die alhier zyn tydt
 Besteed in deugt, om zich een eeuwig huis te bouwen:
 Geen ondergang zal hem zyn werk oit doen berouwen:
 Maar hy den loon zien van zyn vlyt.

AMBIGUIS ALIS MOBILIS HORA VOLAT.
 Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis:
 Et fugiunt fraeno non remorante dies.

ALLES VERGAAT DOOR DE TYD.

De tyd gerleugeld, 't al vernield,

Wat's hemels geest op de aard' bezield.

B L A D W Y Z E R

Der

Z I N N E B E E L D E N .

I. 't R echt de Grondzuil van alles.	Baldz. 3.
II. Godtsdienst de Grondzuil van 't Land.	5.
III. In Alles is de Evenaar te houden.	7.
IV. Gelyke Magt, gelyk Recht.	9.
V. Elk kend zyn Kracht.	11.
VI. Dubbele Kracht vermag veel.	13.
VII. d'Eene Kracht houd d'andere staande.	15.
VIII. Stryd vergroot Kracht.	17.
IX. Alles is te temmen.	19.
X. Alles heeft niet 't zelve Lot.	21.
XI. Huislykheit is 't Vrouwen Kroon-cieraad.	23.
XII. De Opvoeding is van groot vermogen.	25.
XIII. Elk draagt zyn eigen Last.	27.
XIV. Steilte is gevaarlyk.	29.
XV. Middelmaat heeft vaste stutten.	31.
XVI. De minste steilte gemakkelykft.	33.
XVII. Die langzaam gaat, gaat zeker.	35.

B L A D W Y Z E R.

XVIII. Te groten hitte verzengt.	Bladz. 37.
XIX. 't Kan schielyk verkeren.	39.
XX. Geen Schoonheit bestendig.	41.
XXI. 's Werelds Schoon verwelkt haaft.	43.
XXII. 's Hemels Invloed maakt alles vruchtbaar.	45.
XXIII. Door Arbeid en Zegen.	47.
XXIV. Regen baart Zegen.	49.
XXV. Veilig in weelde.	51.
XXVI. Geen zoet zonder Arbeid.	53.
XXVII. Overvloed eifcht Dankbaarheid.	55.
XXVIII. Gods kracht verandert alles.	57.
XXIX. Sterkte heeft Licht nodig.	59.
XXX. Sterkte overwint Lift.	61.
XXXI. Lift veiligst voor geweld.	63.
XXXII. De Helm maakt geen Soldaat.	65.
XXXIII. 't Geld vermag alles.	67.
XXXIV. 't Geld eifcht Voorzichtigheit.	69.
XXXV. Meer door konft als kracht.	71.
XXXVI. Liefde kent geen gevaar.	73.
XXXVII. Vrees doet vlieden.	75.
XXXVIII. Alles vergaat door den Tyd.	77.

C A T A L O G U S

Van Boeken, die by BERNARDUS MOURIK,
Gedruckt of te bekomen zyn.

F O L I O .

- A**rnold Leven der Eerste Christenen, 2 deelen, met platen.
— — — Historie der Kerk en Ketteren, 3 deelen, met platen.
Lundius Joodsche Heiligdommen, 2 deelen, met platen.
De Mey alle de Godgeleerde en natuurkundige Werken.
Joufton van de Dieren, met platen.

Q U A R T O .

- B**rakel Redelyke Godtsdienst, 2 deelen.
J. V. D. Kemp over de Catechismus.
Huygens Koren-Bloemen.
Schims Bybel-Poëzy, 2 deelen.
Schelte Rymwerken.
Halma Feest-Gezangen.
Bake Bybelsche Gezangen.
Pluimers Gedichten, 2 deelen.
Bogaarts Gedichten.
38 Konstige Zinnebeelden, met Dichtkundige Uitleggingen.
Ook alle de Schryvers over de heele Bybel van Genesis tot de Openbaringe
Johannes ingefloten, op een hoogte Gebonden.

O C T A V O .

- B**unjan de Voorregten der Heyligen.
De Lait en Luft der Inwoonders aan den Rynstroom.
Olipodrigo of Geneesmiddel tegens de Swaargeestighyit.
De Neyn Lusthof der Huwelyken, met platen.
Het Hofsonneel van Jacob en Karel de Eerste.
Hoogstraaten Mengel-Poëzy.

By den Zelfen worden ook Gedrukt, Bruilofts- en andere Gedichten.

